

وکیل الرعايا

مریم دهقان

وکیل پایه یک دادگستری

می‌توانید سؤال‌های حقوقی خود را از طریق
نشانی ایمیل iranbanoo@icpi.ir با
مشاور حقوقی ما در میان بگذارید.

● ۶ ماه پیش همسرم بعد از یک ماه خانه را ترک کرد و به خانه پدرش رفت. البته این نخستین باری نبود که خانه را ترک می‌کرد و به علت عدم تمکین به دادگاه خانواده شکایت کردم ولی دو ماه و نیم بعد همسرم از من به علت ندادن نفقه شکایت کرد و گفته از زمان عقد به او نفقه نداده‌ام، چطور می‌توانم ثابت کنم که به او نفقه داده‌ام؟

وکیل الرعايا: شما اگر بتوانید مدارکی دال بر پرداخت نفقه را به دادگاه ارائه کنید یا شهودی را جهت شهادت به دادن نفقه وی به دادگاه معرفی نمایید، کفایت می‌کند. البته به حکم قانون، زن مکلف است در منزل شوهر زندگی کند و از شوهر خود تمکین کند و در صورتی که شوهر بتواند ثابت کند که همسرش بدون دلیل منزل را ترک کرده و تمکین نمی‌کند، زن مستحق نفقه نخواهد بود، مگر اینکه زن ثابت کند به دلیل خوف جانی، مالی یا حیثیتی منزل را ترک کرده است. در این صورت، این گونه ترک منزل‌ها، مؤید عدم تمکین نبوده و زن همچنان مستحق نفقه خواهد بود.

● اگر زن حق نفقه خود را اسقاط کرد و بعد پشیمان شد، آیا می‌تواند آن را مطالبه کند؟
وکیل الرعايا: اساساً حق نفقه قابل اسقاط نیست، پس چنین اقدامی، اثر حقوقی ندارد تا نیازی به پشیمان شدن داشته باشد. کافی است بار دیگر و به همان منوال سابق، نفقه را مطالبه و دریافت کنید.

● آیا پدری که قادر به کار نیست ولی دارای تمکن مالی هست، می‌تواند از فرزند خود نفقه بگیرد؟

وکیل الرعايا: با توجه به ماده ۱۱۹۷ قانون مدنی که مقرر داشته: «کسی مستحق نفقه است که ندار بوده و نتواند به وسیله اشتغال به شغلی، وسایل معیشت خود را فراهم سازد.» نظر به اینکه عدم توانایی از اشتغال ممکن است در اثر کمی سن یا کبر سن یا بیماری یا نقص خلقت و امثال آن باشد، در قانون، ملاک‌های مذکور مورد توجه قرار گرفته است، نه سن معین. لذا تشخیص موضوع در صلاحیت دادگاه رسیدگی کننده است. یکی از نظریات اداره کل حقوقی قوه قضائیه نیز مؤید این نظر است.

محکمه ثابت شود دادگاه می‌تواند زوج را اجبار به طلاق نماید و در صورتی که اجبار میسر نباشد زوجه به اذن حاکم شرع طلاق داده می‌شود.» قانونگذار در تبصره این ماده برخی موارد موجب عسر و حرج را ذکر می‌کند و در انتهای تبصره بیان می‌دارد: «... موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسر و حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید.» بنابراین قانونگذار برای اینکه جلوی طلاق‌های بی‌مورد را بگیرد، جدایی زوجین را به هر دلیل و طریقی که انجام شود فقط از طریق دادگاه معتبر می‌داند.

● طلاق توافقی

در طلاق توافقی زوجین هر دو متقاضی طلاق هستند و در همه امور با یکدیگر توافق می‌کنند سپس با مراجعه شخصی به دادگاه صالحه یا توسط وکلای خود، اعلام توافق خود در اموری مانند مهریه، نفقه ایام عده، حضانت فرزندان، ملاقات فرزند و سایر حقوق دوران زوجیت را به دادگاه تقدیم می‌دارند. برای اجرا شدن طلاق، اخذ گواهی عدم امکان سازش الزامی است. دادگاه در مورد طلاق توافقی ابتدا زوجین را به داوری ارجاع می‌دهد تا شاید همان گونه که نسبت به طلاق توافق کرده‌اند بتوانند نسبت به ادامه زندگی نیز توافق حاصل کنند. اگر توافقی حاصل نشد دادگاه با توجه به شرایط و توافق زوجین گواهی عدم امکان سازش را صادر می‌کند. مدت اعتبار این گواهی برای مراجعه به دفتر ثبت ازدواج و طلاق ۳ ماه است و اگر زوجین در این مدت به دفترخانه مراجعه نکنند این گواهی از درجه اعتبار ساقط است. در طلاق توافقی زوجه ملزم به ننگ داشتن عده طلاق است.

● در طلاق توافقی زوجین هر دو متقاضی طلاق هستند و در همه امور با یکدیگر توافق می‌کنند سپس با مراجعه شخصی به دادگاه صالحه یا توسط وکلای خود، اعلام توافق خود در اموری مانند مهریه، نفقه ایام عده، حضانت فرزندان، ملاقات فرزند و سایر حقوق دوران زوجیت را به دادگاه تقدیم می‌دارند. برای اجرا شدن طلاق، اخذ گواهی عدم امکان سازش الزامی است. دادگاه در مورد طلاق توافقی ابتدا زوجین را به داوری ارجاع می‌دهد تا شاید همان گونه که نسبت به طلاق توافق کرده‌اند بتوانند نسبت به ادامه زندگی نیز توافق حاصل کنند

از منظر قوانین ایران تنها دارنده حق طلاق، مرد است که توسط خود او یا نماینده قانونی‌اش واقع می‌شود. هر چند قانونگذار با وضع برخی از قوانین این حق انحصاری مرد را در جهت حفظ حقوق زنان، کنترل کرده است؛ از جمله اینکه مرد در هر شرایطی بخواهد همسر خود را طلاق دهد باید به دادگاه مراجعه کرده و گواهی عدم امکان سازش اخذ کند. یا اینکه با لحاظ کردن شروط ضمن عقد و تخلف مرد از آن شرایط، زن وکیل و وکیل در توکیل قرار می‌گیرد تا خود را مطلقه سازد. از بارزترین نکاتی که در این مورد می‌توان به آن اشاره کرد «عسر و حرج» است. قانونگذار در ماده ۱۱۳۰ بیان می‌دارد: «در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوجه باشد وی می‌تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند، چنانچه عسر و حرج مذکور در

بعد از رفت و آمدهای فراوان به دادگاه خانواده و مراجعه مکرر به مشاور حقوقی و خانوادگی و اینکه امیرحسین من را لایق هیچ یک از حق و حقوق نمی‌دانست در صورتی رضایت به جدایی داد که مهریه‌ام را ببخشم. مهریه‌ام سه دانگ از منزل مسکونی بود که ساکنش بودیم ولی هنوز کارهای ثبتی آن انجام نشده بود و به نامم نبود. راضی شدم در ازای طلاق توافقی از خیر این سه دانگ خانه بگذرم، تمام طلاهایم را پس دهم و ادعایی نسبت به جهیزیه‌ام نداشته باشم. اینها توافق‌های پنهانی ما برای رضایت به طلاق توافقی بود.

● طلاق از منظر آمار و قوانین

طلاق، نكوهش شده‌ترین حلال است چرا که بنیان خانواده در اسلام بسیار مورد توجه است. طبق آمار از ابتدای فروردین تا پایان بهمن ماه سال ۱۳۹۴ در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ازدواج بیش از ۴ درصد کاهش و طلاق یک درصد افزایش داشته است. افزایش طلاق نگران‌کننده است و دلایل رشد سریع آن باید بررسی شود. افزایش طلاق برابر است با افزایش تعداد زنان مطلقه‌ای که با سرخوردگی از شکست باید در جامعه‌ای زندگی کنند که نگاه متفاوتی به آنها خواهد داشت. از اعتیاد که به عنوان اصلی‌ترین عامل طلاق از آن یاد می‌شود که بگذریم بخش قابل توجهی از طلاق‌ها به دلیل عدم درک صحیح زوجین از زندگی مشترک و آماده مهیا نبودن برای زندگی مستقل است. بنابراین با کوچکترین مشکلی رابطه‌ای که ناصحیح پی‌ریزی شده از هم می‌پاشد و اثرات سوء خود را در جامعه بر جا می‌گذارد.